

Prob. 3° ex Patribus. S. Cypr. De unitate Eccl. « Habere » jam non potest Deum patrem qui non habet Ecclesiam » matrem... Si potuit evadere quisquam qui extra arcam » Noe fuit, et qui extra Ecclesiam fuerit, foris evadet. »
 Multa alia citari possent testimonia non minus clara et splendida. Ergo.

Propositionem nostram libenter admittunt ipsi protestantes; cum enim hic agatur de vera Christi Ecclesia in genere, fatentur extra eam nullam obtineri posse salutem. Vide *Bossuet, Histoire des Variations*, l. 15. Calvinus aiebat, *Institut. l. iv, c. 1*: « Extra Ecclesiae gremium nulla » est speranda remissio peccatorum, nec ulla salus. » *Jurieu*, celebris minister in secta calviniana, idem confessus est, et hodierni protestantes ab ea sententia minime recedunt. Frustra igitur hanc quaestionem fusius tractaremus. Nunc summa cum diligentia quaerendum est ubi sit vera Ecclesia extra quam nulla est salus.

Sunt tamen qui, potius inter incredulos quam inter protestantes numerandi, dicunt Christum instituisse *Christianismum*, non autem Ecclesiam cui necessario adhaerendum sit. Verum, ut infra demonstraturi sumus, Christus dogmata revelavit, mandavit Apostolis eorumque successoribus docere servanda *omnia quaecumque* ab illo didicerant, et ministerium pastorum in sacra hierarchia distributum instituit. Ergo.

PARS PRIMA.

DE NOTIS VERÆ ECCLESIAE.

Notæ Ecclesiae sunt signa quibus eam a sectis pseudo-christianis tuto discernere possumus. Certum est apud omnes quod hujusmodi notæ vel signa existere debeant; Deus enim omnes homines vult salvos fieri, et ad agnitionem veritatis venire, I Tim. ii, 4: porro extra veram Eccle-

siam nulla est salus. Necessè est ergo ut vera Ecclesia tuto ac facile secerni possit.

Dicemus 1° de notarum veræ Ecclesiae existentia; 2° de illarum applicatione.

CAPUT PRIMUM.

DE NOTARUM VERÆ ECCLESIAE EXISTENTIA.

Ut notæ veræ Ecclesiae ad finem propositum nos perdere valeant, tres specialiter habeant dotes necesse est, videlicet: 1° debent esse notiores ipsa Ecclesia, alioquin immerito dicerentur notæ; 2° cogniti faciles, quia necesse est ut rudiores sicut et docti veram Ecclesiam cognoscere valeant: non necesse est tamen omnes notas captui idiotarum et ingenio peritorum esse simul proportionatas; 3° veræ Ecclesiae propriae; si enim aliis sectis competere, jam illarum ope vera Ecclesia discerni non posset.

Lutherus, Calvinus et Ecclesia Anglicana duas admittunt Ecclesiae notas, scilicet rectam doctrinae Christi praedicationem, et legitimam sacramentorum administrationem; nonnulli addiderunt legitimam disciplinam recte administratam. Illæ notæ ad unicam reducuntur, nempe ad veram Christi doctrinam, examine privato ex Scriptura sacra cognitam: ita nunc omnes protestantes, ut ipsi dicunt et in scriptis suis palam exprimunt.

Catholici vero unanimiter affirmant in Ecclesia necessario quidem esse rectam doctrinae Christi praedicationem, legitimam sacramentorum administrationem et rectam disciplinam; sed negant has qualitates assignari posse tanquam Ecclesiae notas: quatuor alias assignant notas quæ a concilio Constantinopolitano traditæ sunt his verbis: *et unam, sanctam, catholicam et Apostolicam Ecclesiam*. De his et illis seorsim nobis dicendum est in sequentibus articulis.

ARTICULUS PRIMUS.

DE FALSIS NOTIS A PROTESTANTIBUS ASSIGNATIS.

PROPOSITIO.

Recta doctrinæ Christi prædicatio et legitima sacramentorum administratio immerito assignantur ut notæ Ecclesiæ.

Prob. Illæ enim qualitates immerito assignantur ut notæ Ecclesiæ, quæ non habent conditiones Ecclesiæ notis necessarias : atqui notæ a protestantibus assignatæ non habent conditiones Ecclesiæ notis necessarias. Prima namque conditio est, *ut sint ipsa Ecclesia notiores* : atqui notæ a protestantibus assignatæ non sunt Ecclesia notiores. Quærimus enim ubi sit vera Ecclesia, seu societas quæ veram Christi religionem profiteatur : protestantes respondent eam esse in qua vera est Christi doctrina : porro hæc responsio idem significat ac si diceretur veram Ecclesiam esse veram Ecclesiam : ergo.

Secunda conditio est *ut illæ notæ sint cognitu faciles* : atqui notæ a protestantibus assignatæ non sunt cognitu faciles ; sunt e contra cognitu impossibiles, et captum fere omnium superant ; ad hanc enim unicam reducuntur notam, nempe ad veritatem doctrinæ Christi tota dicussionis methodo cognitam ; at communiter homines veritatem doctrinæ Christi sola dicussionis methodo certo cognoscere non possunt, ut ex infra dicendis clarius patebit. Ergo.

Solvantur objectiones.

Obj. 1º. Res aliqua per essentielles proprietates suas innotescit : atqui veritas doctrinæ Christi est proprietas Ecclesiæ Christi essentialis : ergo. Ita minister *Dumoulin*.

R. Dist. maj. Res per essentielles proprietates suas innotescit, quoad naturam, *conc.* quoad locum vel modum existentia *subdist.* per aliquas proprietates, *conc.* per omnes, *nego maj.* Etenim naturam alicujus rei cognoscere non possumus, nisi per essentielles illius proprietates ; sed

illius existentiam et existentia modum cognoscere possumus quamvis omnes qualitates ejus essentielles non noscimus : sic existentiam luminis, motus, frigoris, etc. novimus, licet plerasque eorum qualitates essentielles nesciamus. Porro de existentia Ecclesiæ, vel potius de illius distinctione a falsis sectis in præsentî quæstione agitur, non vero de ejus essentia. Ergo.

Obj. 2º. Solæ veritates fundamentales sufficiunt ut vera Ecclesia certo distinguatur : atqui illæ veritates ex lectione Scripturarum facile noscuntur : ergo.

R. Nego maj. Mox enim demonstraturi sumus distinctionem inter veritates fundamentales et non fundamentales admitti non posse.

R. 2º. Nego min. Si enim fundamentales illæ veritates ex sola Scripturarum lectione tam facile noscerentur, omnes protestantes eas unanimiter cognoscere deberent ; at, nedum unanimiter cognoscant veritates quas vocant fundamentales, nunquam eas determinare et sibimetipsis consentire potuerunt, sed in multiplices abeunt sententias sibi contradictorias : ergo.

Obj. 3º. Ecclesia cognosci non potest nisi per characteres a Christo assignatos ; at illi characteres in ipsa Christi doctrina continentur : ergo.

R. Nego maj. Ecclesia enim cognosci potest per characteres ex illius institutione et existentia fluentes, qui a Christo revelati non fuerunt, sed solo lumine naturali apprehenduntur, ut sunt illius antiquitas, ministerii successio, miracula evidenter patrata. Ergo.

R. 2º. Nego min. Falsum quippe est characteres quibus vera Christi Ecclesia cognosci potest in sola Christi doctrina contineri, siquidem monumenta traditionis ad hoc etiam multum inserviunt.

R. 3º. Nego conseq. Etiam si enim veræ essent duæ præmissæ, non sequeretur veritates fundamentales ex lectione Scripturarum facile cognosci posse, neque inferri posset veritatem doctrinæ Christi esse sufficientem Ecclesiæ notam. Ergo.

Fatendum est tamen in doctrina Christi aliquas reperiri

notas veræ Ecclesiæ, et eas quærendas ac servandas esse, sed non ad sensum protestantium. Ingens enim est discrimen inter solvere unam quæstionem ex uno aut altero Scripturæ sacræ testimonio ab omnibus admissio, et cunctas doctrinæ Christi veritates sola discussionis via inquirere, distinguere, ab objectis vindicare et integras conservare. Ergo.

Hinc facile explicantur nonnulli textus S. Aug. adversus Donatistas, in quibus dicit Ecclesiam in Scripturis, Ecclesiam in verbis Christi quærendam esse. Sensus est, in Scripturis quærendas esse notas Ecclesiæ; ostendit enim, ex Scripturis, Ecclesiam Christi debere esse catholicam; ostendit postea Ecclesiam Romanam esse catholicam; deinde concludit Donatistarum sectam non esse veram Christi Ecclesiam. Ergo.

ARTICULUS SECUNDUS.

DE VERIS ECCLESIE NOTIS.

Quatuor, ut diximus, assignantur veræ Ecclesiæ notæ, nempe unitas, sanctitas, catholicitas et apostolicitas. De his seorsim nobis dicendum est.

§ I. — De unitate Ecclesiæ.

Quadruplex distinguitur unitas respectu Ecclesiæ, videlicet unitas fidei, quæ in eo consistit ut omnes fideles eandem fidem profiteantur; unitas regiminis, qua iisdem pastoribus subjiuntur; unitas facti, quæ potest esse tum doctrinæ, tum regiminis, tum actualis, tum perpetua, et unitas juris, ex qua unitas facti necessario sequatur.

Omnes conveniunt Ecclesiam aliquo sensu debere esse unam; dicitur enim corpus Christi, sponsa Christi. Christus dixit: *Edificabo Ecclesiam meam*, non vero *ecclesias*. Sed in definienda unitate ista protestantes et catholici longe a se dissentiant.

Ut ab objectis quibus eum urgebant catholici sese expediret *Jurieu*, excogitavit systema articulorum fidei fun-

damentalium et non fundamentalium. Duplicem unitatis speciem distinguit: unam generalem, quæ consistit in professione omnium articulorum fundamentalium; et alteram specialem, quæ singulis sectis Christianis propria est: sita est in eadem professione quorundam articulorum non fundamentalium. Contendit veram Ecclesiam debere esse una priori sensu, ac proinde esse *aggregatum* omnium sectarum in articulis fundamentalibus non errantium, licet in cæteris sibi adversentur. Ideo, juxta ipsum, societates particulares membra ejicere possunt extra unitatem sibi propriam, non vero extra unitatem generalem Ecclesiæ: nec proinde extra viam salutis. Hæc unitas essentialis solo errore in articulis fundamentalibus amitti potest. Tale est in substantia famosum systema de quo tractat auctor in opere cui titulus: *Vrai système de l'Eglise*, l. 4, ch. 6 et seq. quod a cunctis protestantibus admissum est, et nunc ubique ab eis proclamatur; sic notanter *Benjamin Constant* qui in opere dicto *De la Religion considérée dans sa source, ses formes et ses développements*, 3 vol. in-8°, affirmat Christum instituisse religionem quæ corda moveret, non vero quæ mentem fide dogmatibus necessario admittendis obstringeret. Hinc juxta ipsum, Ecclesia coalescit ex omnibus sectis, quæ in infinitum variari et perfici possunt, ratione perfectionis a spiritu humano semper progrediente acquisitæ.

Catholici autem distinctionem articulorum fundamentalium et non fundamentalium procul rejiciunt, contenduntque unitatem Ecclesiæ Christi essentialem consistere in professione ejusdem fidei, sine distinctione, in participatione eorundem sacramentorum et in subjectione iisdem pastoribus, et præsertim Romano pontifici. Hinc requirunt unitatem fidei et unitatem ministerii seu regiminis: qui unitatem fidei dirumpunt, aliquem fidei articulum pertinaciter negantes, dicuntur hæretici; qui vero a subjectione legitimis pastoribus debita se retrahentes, unitatem regiminis scindunt, appellantur schismatici, a verbo Græco *σχιζω*, *dilacero*. Quibus notatis, sit